

Sakrament Chrztu świętego

Cz. II

Chrzest ustanowiony przez Chrystusa, praktykowany był we wszystkich gminach chrześcijańskich od samego początku. Obrzęd chrztu był wtedy bardzo prosty. Była to kąpiel oczyszczająca w imię Trójcy Przenajświętszej. Z dorosłymi chrzczono także dzieci.

Kto ma chrzcić? W starożytności chrześcijańskiej, kiedy przeważało duszpasterstwo miejskie, szafarzem sakramentu chrztu świętego najczęściej był biskup. W miarę, jak rozwijało się duszpasterstwo wiejskie, coraz częściej szafarzami zwyczajnymi byli kapłani. Dzisiaj, według Wprowadzenia do nowych obrzędów chrztu, zwyczajnymi szafarzami są biskupi, kapłani i diakoni. Udzielając tego sakramentu, mają oni pamiętać, że działają w Kościele i w imieniu Chrystusa, mocą Ducha Świętego. Gdyby nie było zwyczajnego szafarza, a życiu nieochrzczonego dziecka zagrażałoby niebezpieczeństwo, wtedy chrztu udzielić może (a nawet powinien każdy chrześcijanin czy każdy inny człowiek) kierujący się właściwą intencją. Trzeba mieć wtedy: intencję ochrzczenia dziecka, tak jak to Kościół czyni, trzeba połać głowę dziecka zwykłą wodą, wypowiadając równocześnie słowa: „N. ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”.

Kogo należy chrzcić? Chrzciono dorosłych, którzy sami o to prosili oraz dzieci, które przynosili rodzice chrześcijańscy. Podstawy chrzczenia dorosłych nigdy nie podważano. Gdy natomiast chodzi o chrzest dzieci, to nieraz zadawano sobie pytanie: Na jakiej podstawie chrzci się dzieci, które przecież nie używają rozumu? Chrzciono dzieci na podstawie prośby rodziców i w oparciu o wiarę Kościoła, którą wyrażali tak rodzice dziecka jak i inni wierni biorący udział w obrzędach chrztu. Tak samo jest dzisiaj. Wszyscy obecni na chrzcie, reprezentują Kościół, wspólnotę wierzących i świętych, która wszystkim i każdemu z osobna daje dar życia wiecznego. Jednak, gdzie wiara rodziców i ich gotowość do chrześcijańskiego wychowania dziecka stoi pod znakiem zapytania, tam też pod znakiem zapytania stoi prawo do chrzczenia dziecka.

Kiedy należy chrzcić? W czasach apostołskich chrzciono w każdym czasie. Wprowadzenie wspólnego przygotowania kandydatów do chrztu, domagało się ustalenia pewnych określonych dni do jego udzielania.

Ten zbiorowy chrzest mógł odbywać się uroczysto. Na przykład w Wielkanoc i Zielone Świątki. W ustalaniu daty chrztu należy się kierować stanem zdrowia dziecka i matki, aby mogła osobiście wziąć udział w obrzędach chrzestnych. Chodzi także o zapoznanie z obrzędami chrztu rodziców i chrzestnych. Gdy wszystko układa się normalnie, to chrzest ma mieć miejsce w pierwszych tygodniach po urodzeniu się dziecka.

Gdzie należy chrzcić? Pierwotnie do chrztu wybierano miejsca, gdzie była „woda żywa”. Obecnie przy chrzcielnicach. Woda do chrztu ma być naturalna i czysta, tak z uwagi na prawdziwość znaku - symbolizuje oczyszczenie duchowe – jak i ze względów higienicznych.

Imię chrzestne pojawiło się pod koniec średniowiecza. W pierwszych wiekach dorośli kandydaci do chrztu mieli już swoje imiona. Później nadawanie imion dzieciom odbywało się niezależnie od chrztu. Dopiero w

czasach nowożytnych pojawiła się tendencja do nadawania imion Świętych. Tendencja ta istnieje nadal.

Znaki liturgiczne Chrztu Świętego

Rytuał sakramentu chrztu składa się z czterech części:

Obrzędu Przyjęcia Dzieci, Liturgii Słowa Bożego, Liturgii Sakramentu, Obrzędów Wyjaśniających i Zakończenia Obrzędu.

Znakami charakterystycznymi dla liturgii chrzcielnej są: pytanie o imię, naznaczenie krzyżem, egzorcyzm, poświęcenie wody, wyrzeczenie się zła i wyznanie wiary, chrzest, namaszczenie krzyżem św., włożenie białej szaty i wręczenie zapalanej świecy.

Zapytanie rodziców o imię dziecka rozpoczyna Obrzęd Przyjęcia. Posługiwanie się imieniem przyszłego chrześcijanina świadczy o wielkiej miłości, z jaką przyjmuje go Kościół oraz o wielkiej jego godności: w formule chrzcielnej to imię pojawia się obok imienia Trójcy Świętej. Naznaczenie znakiem krzyża przez kapłana i rodziców oznacza definitywne włączenie do wspólnoty chrześcijańskiej i kończy pierwszą część liturgii.

Liturgia Słowa Bożego przebiega podobnie, jak w czasie Mszy świętej, jedynie na zakończenie pojawia się nowy element - modlitwa egzorcyzmu połączona z położeniem ręki kapłana na dziecku. Rytuał zawiera dwie formuły tej modlitwy.

Jedna przypomina o grzechu pierworodnym, od którego dziecko jest uwalniane przez chrzest.

Druga zawiera prośbę o uwolnienie od przyszłych niebezpieczeństw duchowych.

Liturgię Sakramentu rozpoczyna poświęcenie wody. Od początku chrześcijanie byli świadomi, że wody chrztu obdarzają ich nowym życiem. Aby to podkreślić, w dawnych bazylikach płynęła woda bieżąca. Obecnie tę samą prawdę podkreśla każdorazowe błogosławienie wody chrzcielnej. Warto wsłuchać się w tekst dziękczynnej modlitwy, jaką kapłan przy tej okazji wygłasza. Ukazuje ona wielką rolę, jaką znak wody odegrał w historii zbawienia. Wyrzeczenie się zła i wyznanie wiary, składane przez rodziców i chrzestnych, a obecne już od drugiego wieku w rycie chrzcielnym, jest związane z problematycznym dla niektórych wyjaśnieniem praktyki chrztu niemowląt. Zwyczaj ten poświadcza tradycja sięgająca II w. Przeciwno niemu wytacza się argument, że należy poczekać, aż dzieci dorosną i same dokonają wyboru. We wprowadzeniu, które wygłasza kapłan przed aktem wyrzeczenia się zła i wyznania wiary, zostało wyraźnie zaznaczone, że rodzice wyznają wiarę w swoim (a nie dziecka) imieniu; jest to wiara, w której ich dziecko ma być ochrzczone. Bowierni rodzice, poznając życie Boże jako najwyższe dobro, pragną przekazać je swoim dzieciom.

Następnie kapłan dokonuje właściwego znaku chrztu. Jak wiadomo stanowi go trzykrotne zanurzenie w wodzie lub polanie nią głowy i wypowiedzenie słów: „**N., ja ciebie chrzczę, w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego**”. Niezmierna jest głębia tego znaku, który streszcza w sobie całe życie chrześcijanina. Najbardziej dosłowna, a zarazem najbardziej tajemnicza jego interpretacja tłumaczy chrzest jako śmierć dla grzechu i zmartwychwstanie do nowego